

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 20/42649-2
Saksbehandler: Kine Lynum
Dato: 20.11.2020

Besvarelse av oppdrag 217 b - Oppfølging til oppdrag 217 om skjerming av helseinstitusjoner

Vedlagt HelseDirektoratets besvarelse av oppdrag 217 b.

Vennlig hilsen

Helga Katharina Haug e.f.
avdelingsdirektør

Kine Lynum
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

HelseDirektoratets svar på oppdrag 217 b fra Helse- og omsorgsdepartementet: Oppfølging til oppdrag 217 om skjerming av helseinstitusjoner

20. nov 2020

Oppdrag nr: 217 b

Beskrivelse av oppdraget

Departementet viser til svar på oppdrag 217 oversendt 12.11.

Utgangspunktet for oppdrag 217 var følgende tilrådninger fra Helsedirektoratet i svar på oppdrag 208:

Forsterke tiltak for å hindre smitte i helseinstitusjoner

- Adgangsbegrensninger for besøkende
- Testing av ansatte

I alle land, også i Norge har vi sett at det i stor grad er de eldste og de med kroniske sykdommer som er mest utsatt for alvorlig forløp. Med økende smittetall og i utsatte områder er det derfor viktig å sette inn ekstra tiltak for å beskytte disse gruppene. Utbrudd i sykehjem og andre helseinstitusjoner synes å spre seg raskt, og det er derfor nødvendig å sette inn tiltak rettet mot både pårørende og besøkende i form av adgangsbegrensning og mot ansatte for å redusere risiko for spredning. [...] Det foreslås derfor som et mulig tiltak for å redusere smitte fra ansatte at man vurderer krav om hurtigtest før man går på jobb i sykehjem og omsorgsboliger. Andre tiltak knyttet utover målrettet testing, kan utvidet bruk av munnbind og hansker for ansatte og besøkende kan også være tiltak som bør vurderes. Testing av pårørende kan vurderes når hurtigtesting er implementert. Folkehelseinstituttet leverer anbefalinger knyttet til dette. En anbefaling om økt bruk av smittevernutstyr må ses i sammenheng med tilgjengeligheten av utstyr til enhver tid gjennom forløpet av pandemien.

Med bakgrunn i dette og svaret på oppdrag 217 har Helse- og omsorgsdepartementet enkelte oppfølgingsspørsmål.

Oppfølgingsspørsmålene er lagt ved under i kursiv, etterfulgt av Helsedirektoratets svar.

Gjennomføring av arbeidet

Arbeidet med besvarelsen av departementets oppfølgingsspørsmål er gjort i tett samarbeid med Folkehelseinstituttet, som har bidratt med smittevern faglige vurderinger.

Arbeidsgruppen fra leveranse av oppdrag 217 er i stor grad videreført.

Spørsmål 1

Til svaret om bruk av hurtigtester for ansatte ber vi om at Hdir tydeliggjør og konkretiserer anbefalingen og om den foreslåtte teststrategien som er beskrevet i pkt 5.4 i svaret fremkommer av dagens anbefalinger eller vil bli innarbeidet. Videre ber om at formuleringene knyttet til testing av besøkende ved bruk av hurtigtester tydeliggjøres og om anbefalingen ev skal innarbeides i smittevernråd for sykehjem.

Teststrategien beskrevet i pkt. 5.4 som omfatter jevnlig testing av ansatte i sykehjem, er foreløpig ikke publisert i Folkehelseinstituttets [Råd til sykehjem](#), men en konkretisert versjon vil bli det i løpet av kort tid. Teststrategien vil også bli gjenspeilet i Helsedirektoratets koronaveileder kap. 6.3 [Sykehjem](#).

Teststrategien vil inkludere en prioritert rekkefølge ift. type test, herunder bruk av PCR og Ag-hurtigtest.

Spørsmål 2

Vi ber også om at Hdir tydeliggjør om anbefalingene som er beskrevet om bruk av munnbind fremkommer av dagens smittevernråd til sykehjem eller om de skal innarbeides.

I Helsedirektoratets koronaveileder kap 6.3 [Sykehjem](#), inngår anbefalingen [Alle sykehjem bør ha smitteverntiltak i tråd med nasjonale føringer](#) hvor nasjonale tiltak kort omtales med henvisning til Folkehelseinstituttets [Råd til sykehjem](#) for nærmere beskrivelse av de smittevern faglige rådene. Her vil også anbefalinger om utvidet bruk av munnbind innarbeides. Det vises for øvrig til besvarelse av spørsmål 3.

Spørsmål 3

Videre ber vi om en bekreftelse på at Hdir fraråder en nasjonal anbefaling om bruk av munnbind.

Helsedirektoratets anbefaling om utvidet bruk av munnbind baserer seg på smittevern faglige vurderinger levert av Folkehelseinstituttet, og som støttes av direktoratets smittevernteam.

Utvidet bruk av munnbind, dvs. bruk for å hindre smitte fra den som bærer det, fordi vedkommende kan være pre-/asymptomatisk, er kun aktuelt i noen situasjoner hvor det ikke er mulig å holde minst 1 meters avstand til andre. Utvidet bruk av munnbind kan ikke erstatte, kun supplere andre smitteverntiltak, som ikke å gå på jobb med symptomer, begrense antall kontakter og holde avstand til andre så langt det er mulig.

Forekomsten av covid-19 vil variere over tid, og det kan være betydelige forskjeller i forekomst ulike steder i Norge. Smitterisiko i helse- og omsorgsinstitusjoner vil påvirkes av forekomsten av covid-19 lokalt. Helsedirektoratet ser derfor ikke behov for innføring av en likelydende og felles nasjonal anbefaling for bruk av munnbind, som ikke i tar hensyn til den lokale, regionale eller nasjonale smittesituasjonen. Dette gjelder både for ansatte og besøkende i kommunale helse- og omsorgsinstitusjoner.

Det er fra nasjonalt hold utarbeidet anbefalinger for utvidet bruk av munnbind som tar hensyn til forekomst av covid-19 og grad av kontroll på smittekilde, relatert til nivå 1-5. Anbefalinger for de ulike nivåene er redegjort for nedenfor.

Lav forekomst av covid-19 i samfunnet og utbruddskontroll (nivå 1 og 2)

Vi antar at mellom 20 % og 40 % av covid-19-tilfellene er asymptomatiske [Buitrago-Garcia 2020]. Ved lav forekomst av covid-19 i samfunnet og utbruddskontroll (nivå 1 og 2), er sannsynligheten for å møte en pre-/asymptomatisk person veldig liten. Utvidet bruk av munnbind som et supplement til andre smitteverntiltak, er derfor ikke nødvendig, verken for ansatte eller besøkende i helse- og omsorgsinstitusjoner. Mange områder i landet er fremdeles i denne situasjonen. Følgelig inneholder gjeldende [Råd til sykehjem](#) ingen anbefaling til ansatte om utvidet bruk av munnbind, og gjeldende [Smittevernråd ved besøk i kommunale helse- og omsorgsinstitusjoner](#) har ingen anbefaling om utvidet bruk av munnbind for besøkende.

Økende forekomst av covid-19 i samfunnet (nivå 3)

Sannsynligheten for å møte en pre-/asymptomatisk person øker med økt forekomst av covid-19 i samfunnet, og når smittekilde i liten grad er kjent. Ved økende forekomst av covid-19 i samfunnet (nivå 3), kan utvidet bruk av munnbind på ansatte vurderes. Vurderingen må skje der hvor smitten er (lokalt, regionalt eller nasjonalt). Før utvidet bruk av munnbind innføres i hele eller deler av helsetjenesten, bør det sikres at øvrige smittevern faglige tiltak og rutiner anbefalt av Folkehelseinstituttet, er iverksatt. Forsterkede smitteverntiltak er beskrevet i [Råd til sykehjem](#) og i [Forsterkede smitteverntiltak i helsetjenesten ved økt smitterisiko](#). Utvidet bruk av munnbind på besøkende er ikke

anbefalt i disse situasjonene, og følgelig heller ikke beskrevet i [Smittevernråd ved besøk i kommunale helse- og omsorgsinstitusjoner](#).

Utbredt/ukontrollert smittespredning i samfunnet (nivå 4 og 5)

Ved utbredt/ukontrollert smittespredning i samfunnet (nivå 4 og 5), enten lokalt, regionalt eller nasjonalt, anbefales utvidet bruk av munnbind for både ansatte og besøkende, som et supplement til andre smitteverntiltak. Ansatte bør i tillegg til munnbind bruke øyebeskyttelse for også å være beskyttet mot smitte fra andre. Dette er foreløpig ikke publiserte anbefalinger, men de er under innarbeidelse i Folkehelseinstituttets koronaveileder.

Spørsmål 4

Vi ber også om at Helsedirektoratet tydeliggjør om det vil komme anbefalinger om hurtigtesting og utvidet bruk av munnbind for ansatte og pårørende knyttet til omsorgsboliger.

Begrepet "omsorgsbolig" har ikke en entydig definisjon. Vi legger til grunn at det her er snakk om samlokaliserte omsorgsboliger med fellesareal, som har lokaler og driftsformer som i stor grad kan sammenlignes med kommunale helse- og omsorgsinstitusjoner, for eksempel ved at personalet har fast vaktbase i fellesarealet, at det serveres felles måltider og lignende. For beboere i andre typer omsorgsboliger er ikke situasjonen vesentlig annerledes enn for andre som får tjenester i hjemmet, og disse omfattes ikke av beskrivelsen og vurderingene under.

Vurderingene knyttet til teststrategien beskrevet i pkt. 5.4 som omfatter jevnlig testing av ansatte i sykehjem, kan være overførbare til en strategi for jevnlig testing av ansatte som yter tjenester til beboere i samlokaliserte omsorgsboliger med fellesareal. En teststrategi vil være aktuell og nødvendig ved økt smitterisiko i samfunnet, dersom beboerne har økt risiko for alvorlig forløp av covid-19. Hurtigtest før pårørende kan også være aktuelt ved økt smitterisiko i samfunnet. Som for sykehjem, vil teststrategi for omsorgsbolig utarbeides og publiseres i løpet av kort tid.

Anbefalingene om utvidet bruk av munnbind er overførbare til samlokaliserte omsorgsboliger i situasjoner med lav forekomst av covid-19 i samfunnet og utbruddskontroll (nivå 1 og 2), og i situasjoner med utbredt /ukontrollert smittespredning i samfunnet (nivå 4 og 5). I situasjoner med økende forekomst av covid-19 i samfunnet (nivå 3), må det vurderes der smitten er om, og i hvilke deler av helsetjenesten, utvidet bruk av munnbind bør innføres.

Vurderingen om utvidet bruk av munnbind bør ta hensyn til beboere i samlokaliserte omsorgsboliger sin risiko for alvorlig forløp av covid-19 samt deres etterlevelse av anbefalte smitteverntiltak og risiko for smittespredning i til andre beboere. For beboere i samlokaliserte omsorgsboliger kan risiko for alvorlige forløp også være betydelig, men risiko for smittespredning til andre beboere er nok mindre enn i sykehjem, fordi boligene er samlokalisert i mindre enheter.

Det er for tiden flere pågående oppdrag om forsterkede tiltak i helsetjenesten ved økt smitte i samfunnet. Flere tiltak enn hurtigtester og utvidet bruk av munnbind vurderes, og tiltakene må ses i sammenheng. Før det er konkludert, er det vanskelig å angi en konkret dato for publisering av rådene. Det jobbes iherdig for å få dette på plass, med publisert så snart som mulig.